

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-
τερικό φρ χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κδόσκια τῆς Πλατείας
Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰ-
κονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁ-
φθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηρο-
δρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Μανω-
λακῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια),
στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστία» Γ. Κολάρου.

Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Ξηροῦ.
ὁδ. Βουδουλίνας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τρούμπα
Ἡ συντρομὴ πλεθρώνεται μπροστὰ κ'
εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΔΙΓΟ

Ἀκόμα κι ὁ Μιστριώτης θάλεγε—μπορεῖ καὶ νὰν τὸ
πίστευε, μὰ δὲν τὸ εἶπε, εἶναι ἡ ἀλήθεια—πὼς τὸ
μαξιλάριον τῆς περασμένης Κυριακῆς στὸ Στάδιο
ἔγινε ἀπὸ «ἐγκυβήτους» τοῦ κ. Ραϊνάχ.

Καὶ νὰ δεῖτε διαολεμένη σύμπτωση. Τὸ Σάβ-
βατο ἀπαντώντας μ' ἕνα ἀπὸ τὰ νοπέλια του, στὴν
«Ἀκρόπολη» σ' ὅσες γνωστικὲς κ' ἐπιστημονικὲς
παρατήρησεις ἔκανε ὁ Γάλλος σοφὸς γιὰ τὴν παρ-
άσταση τῆς «Ἀντιγόνης», ἔλεγε ψευδολογώντας κατὰ
τὴν ἀγίαρην συνήθειά του πὼς «ἡ μεσαία τάξις
ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ Σοφοκλέους καὶ δύναται,
νὰ μαρτυρήσῃ τὸ αὐτὸ χιλιάδες θεαταί, οἵτινες δεκά-
κις ἐχειροκρότησεν τὰς ἰδέας τοῦ ποιητοῦ
καὶ ὁ δὲ τὴν εὐστοχὸν ὑπόκρισιν».

νισμοῦ, ὡς τὸ 12ο αἰῶνα, μὲ τὴν ἐνέργεια ἰσογῆς
λογῆς ἱστορικῶν ἀλλαγῶν, μιὰ ἐξέλιξη ἀκολούθησε,
καὶ δὲ στέκεται στὸ χέρι κανενὸς νὰ ζαναγυρίσῃ
πίσω τὸ ρέμα ἐνὸς τέτοιου ποταμοῦ.

Μπορεῖ νὰ γράφουν πάντα ἀρχαῖα ἑλληνικά, κα-
θὼς γράφουν ἀκόμα λατινικά, ἔτσι ἀπὸ καθαρὸ ντι-
λειτανισμὸ—τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει σημασία, καὶ στέ-
κετ' ἔξω ἀπὸ τὴν ἀλήθεια τῆς ἐποχῆς.

Ἐγὼ θὰ συγκρίνω τέτοιες φαντασμακάρες μὲ τὴν
πρόληψη ποῦ θέλει τὴ ρίμα γιὰ τὸ μάτι (ἀφοῦ ρίμα
γιὰ τὸ μάτι δὲν ὑπάρχει). Σὲ καμιὰ ἐποχὴ τῆς
ζωῆς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχασε τὴν ἠρωτικὴ συνεί-
δηση τοῦ ἑαυτοῦ τῆς ὁμοῖα καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα
ποτέ δὲν ἔχασε τὸν καθαυτὸ ἑλληνικὸ χαραχτῆρα τῆς.
Ἐπαθε βέβαια βαθεῖς μεταβολές, σύμφωνα μὲ τὸ
φθολογικὸ τῆς ζετύλιγμα, καὶ στὸ τυπικὸ καὶ
στὴ σύνταξιν—μὰ πάντα σύμφωνα μὲ τὸν ἑλληνικὸ
νοῦ καὶ μὲ τὸ ὁμηρικὸ πνεῦμα—τὸ μαρτυροῦν τὰ
θαυμαστά δημοτικὰ τραγούδια, ἀληθινὰ ταῖρια τοῦ
ἀρχαίου ἔπους. Ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά οἱ ἐφημε-
ρίδες μπάσανε στὸν πεζὸ λόγο πλῆθος γαλλισμοῦς,
κάτι τι βαρὺ καὶ ἀταίριαστο. Ἐν τούτοις οἱ ἐφημε-
ρίδες γράφονται στὴν καθαρεύουσα.

Ἡ καταγωγή τῆς λέξης δὲν ἐπηρεάζει τὴν ψυχὴ
μῆς γλώσσας—ὅλα κρέμονται ἀπὸ τὸ βάλσιμο τῆς

Τὸ Σάββατο ἔλεγε αὐτὰ, καὶ τὴν Κυριακὴν τ' ἀπο-
μεσημέρι ἀχιλιάδες θεαταί μαξιλαρώνοντοσαν ἀλύ-
πητα στὸ Στάδιο καὶ ἀποδείχσαν μὲ τὸ ἀδιάντροπο
αὐτὸ φέροισιμόν τὸ σωστὸ τὰ λόγια τοῦ κ. Ραϊνάχ.

Ὅσο μεγάλος κι ἂν εἶναι ὁ Σοφοκλῆς, κι ὅσο
καλὰ κι ἂν παίχτηκε ἡ Ἀντιγόνη του, μὴ μᾶς πεῖτε
πὼς ἕνας ἀπὸ τὶς ἀχιλιάδες θεαταί τὴν ἐνίωσε. Ἄν
τὴ νιώθανε, ἂν τοὺς συγκινοῦσε τὸ ἀριστοῦργημα
αὐτὸ, δὲ θὰ φερνόντουσαν ἔτσι, καὶ θὰν τὴ νιώθανε
μονάχα ἂν παιζότανε σὲ γλῶσσα ζωντανή, σὲ γλῶσ-
σα ποῦ νὰ φέρνει τὰ ὑψηλὰ νοήματα δλόδια στὴν
ψυχὴ τοῦ θεατῆ, νὰν τοῦ βουρκώνει τὰ μάτια καὶ νὰν
τοῦ ἠλεχτιρίζει τὰ χέρια μονάχα γιὰ παλαμάνια κι
ὄχι καὶ γιὰ μαξιλαρώματα.

Ἀποδείχτηκε αὐτὸ μὲ τὴν πρώτην παράστασιν τῆς
«Ἀλκίνοης», ποῦ ὅσο κι ἂν παραστάθηκε διὰ τρεῖς
μῆνες ὕστερ' ἀπὸ τὰ Βαγγελικά, ἀκούστηκε μ' εὐλά-
βεια καὶ συγκίνηση καὶ χειροκροτήθηκε πρῶτα πρῶτα
ἀπὸ τὸ ὑπερῶο ποῦ δὲ φιλοξενούσε, κείνη τὴ βραδιά
τουλάχιστο, οὔτε τοὺς ἀριστοκράτες οὔτε τοὺς ἀρ-
χαιομαθεῖς.

Θέλουμε δηλαδὴ νὰ ποῦμε—καὶ νὰ μᾶς συμπα-
θάει ὁ κ. Μιστριώτης—πὼς ἂν εἶναι ἀσέβεια τὸ μα-
ξιλάριον τῆς περασμένης Κυριακῆς, γιὰ τὴν ἀσέ-
βεια αὐτὴ δὲ φταίει ὁ κοσμάκης, οὔτε οἱ ἐρασιτέχνες
ποῦ ἔκαναν ὅ,τι μπόρεσαν γιὰ νὰ μὴν ἀσεβῆσουν στὸ
ἀρχαῖο κείμενον, ἀλλὰ οἱ στενοκέφαλοι ἐκείνοι ποῦ κα-
ταδικάσαν τὸ λαὸ νὰκούει δυὸ δλίκερες ᾄδρες μιὰ
γλῶσσα ἀλλιώτικη ποῦ μόνο τὰ μαξιλάρια μποροῦσε
νὰ συγκινήσει—καὶ τὰ συγκίνησε.

Καί μὴν μονάχα ποῦ ἡ συγκίνηση τῶν μαξιλαριῶ
δὲν ἔξελασε στὸ σοφὸ καπέλλο τοῦ Μιστριώτη.

ΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΑΚΙ

χαριτωμένο ἀπὸ τὰ πραχτικά τῆς Βουλῆς (συν-
εδρίαση τῆς Τετράτης).

Ὁ κ. Σάκης. Ὁ Καραπαυλὸς εἶναι ἀνήλικος
καὶ πρέπει νὰ ἀκυρωθεῖ ἡ ἐκλογὴ του.

Ὁ κ. Κουτιουριώτης (εἰσηγητῆς τοῦ τμήμα-
τος). Εἶναι ἀλήθεια πὼς τοῦ λείπουν λίγοι μῆνες,
μὰ δὲν ἀξίζει γι' αὐτὸ νὰ ρηξοῦμε τὴν ἐπαρχία
«εἰς νέου εἰς ἐκλογικὸν σάλον».

Τὸ τμήμα ἐπικυρώνει τὴν ἐκλογὴν.
Στὰ θεωρεῖα:

— Ἀλήθεια, εἶναι κυβερνητικὸς ὁ Καρα-
παυλὸς;

λέξης μέσα στὴ φράση καὶ ἀπὸ τὴν κατάληξιν
ἀλλοιώτικα, ἡ ρουμανικὴ γλῶσσα θὰ εἴτανε γλῶσσα
σλαβικὴ καὶ ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα νεολατινικὴ,
μὲ ὅλη τὴ νεολατινικὴ γραμματικὴ τῆς πρώτης, τὴ
σαξωνικὴ σύνταξιν καὶ τὰ κελτικὰ στοιχεῖα τῆς
δεύτερης. Καὶ ἡ δημοτικὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅσα κι
ἂν εἶναι τὰ λατινικά, τοῦρκικα ἢ σλαβικὰ ὀνόματα
ποῦ ἔχει μέσα τῆς, μιὰ λέξη ἀπὸ αὐτὲς δὲν κράτησε
ποῦ νὰ μὴ τὴν ἔκαμε δική τῆς, καθὼς καὶ ἡ γαλλικὴ
κάνει δικῆς τῆς τὶς γερμανικὲς λέξεις καὶ κάθε ἄλλη
λέξη ἀπὸ αὐτὲς ποῦ ἔφησε νὰ μποῦνε μέσα στὴ λα-
τινικὴ τῆς περιοχὴ.

Ὅσο γιὰ τὴν ὀρθογραφίαν, δὲ θὰ μαλλώσουμε μὲ
τοὺς Ἕλληνας, γιὰτὶ κάναν κατάχρησιν τῆς ἐτυμο-
λογικῆς γραφῆς. Ἄν εἶν' αὐτὸ ἐλάττωμα, τὸ ἴδιο τὸ
ἐλάττωμα τῶχουν κ' οἱ Γάλλοι. Μὰ τὸ σωστὸ εἶναι
μιὰ τέτοια ἀρχὴ νὰ κρατιέται λογικὴ καὶ νὰ μὴν
συντελεθῇ, ὅπως γίνεται στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν αὔ-
ξησιν τῆς ἀναρχίας. Φτάνουν οἱ ἰδιοτροπίες τοῦ κα-
θενός, στὴν ψευτοκαθαρεύουσα, γιὰ νὰ κάνουν πιὸ
βαρεῖα, μῆρα μὲ τὴ μῆρα, τὴν ἀναρχία αὐτὴ.

(Τὸ τέλος στὸ ἄλλο φύλλο).

— Βεβαίωτατα! Ἄν εἴτανε ἀντιπολιτευόμενος
ποῖος θὰ λογάριάζε τοὺς ἐκλογικοὺς σάλους;

— Μὰ γιὰτὶ ἀκυρώθηκε ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ποτα-
μιάνου;

— Ἡ Βουλὴ θὰν τονε βρῆκε ἀνήλικος! Ἐἴτανε,
βλέπετε, κι ἀντιπολιτευόμενος ὁ ἐρῆμος.

Α ΔΙΑΒΑΣΑΤΕ

σὲ καμιὰ φημερίδα λέξη γιὰ τὸ τιμητικὸ βραβεῖο
ποῦ πῆρε ἡ Ἰλιάδα τοῦ κ. Πάλλη, σὰς παρακα-
λοῦμε νὰ μᾶς τὸ πεῖτε. Κάτι θὰ γράφτηκε γι' αὐτὸ
τὸ βραβεῖο, γιὰτὶ μέσα στὶς τόσες Ἀθηναϊκὲς ἐφη-
μερίδες ὑπάρχουν καὶ μιὰ δυὸ τῆς προκοπῆς ποῦ
δὲν παραδέχονται, γιὰ τὴν ὥρα, πὼς οἱ δημοτικι-
στάδες εἶναι ὄργανα τῆς Πανοσλαβιστικῆς προπαγάν-
τας κι ὁ κ. Πάλλης Βούργαρος κομιτατζῆς.

Ἄν πάλι ἔχουμε λάθος, νὰ μᾶς συμπαθάτε.

ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΕΣ

τῶν θωρηχτῶν μᾶς καταγγέλλανε τὸν κ. Κανελλίδην
γιὰ ὅσα ἔγραψε τὴν ἐφημερίδα του ἐναντίον τους,
πὼς τάχα ἀπὸ ἀμάθεια χάσανε τὸ «Χοεντζόρλεν»
καὶ δὲν τὰ καταφέρανε νὰ μποῦνε μαζί του στὸ λι-
μάνι τῆς Κέρκυρας.

Ὁ γενικὸς πατριώτης κ. Κανελλίδης μόνο ποῦ
δὲν τοὺς κατηγορήσε πὼς τὸ κάνανε ἐπίτηδες γιὰ
νὰ ρεζιλέψουν τὸ ἔθνος καὶ πὼς εἴταν πλερωμένοι
ἀπὸ τοὺς Ρούσσους γι' αὐτὴ τὴν προδοτικὴ τους
ἐνέργεια!

Οἱ Κυβερνήτες, μαθαίνουμε, ζήτησαν κι ἀσφα-
λεία τῆς ζωῆς τους, γιὰτὶ ἀκούσαν τὸν κ. Κανε-
λλίδην νὰ φωνάζει στὸν Ζαχαράτου:

— Ἀλλὰ θὰν τοὺς φονεύσω, θὰν τοὺς φονεύσω
τοὺς προδότας!..

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

ἀπὸ τὴν Καλκούττα δημοσίεψε τὴν περασμένη βδο-
μάδα ἡ «Οἰκονομικὴ Ἑλλάς» καὶ μεταφέρουμε
ἕναν παράγραφον τοῦ ὄχι μόνο γιὰτὶ εἶναι γραμμένο
στὴ δημοτικὴ, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ ὁ ἀνταποκριτῆς τῆς
«Οἰκ. Ἑλλ.» μιλάει γιὰ κάτι ποῦ ζημιώνει σημαν-
τικὰ τὸ ἐμπόριόν μας, ἀφοῦ οὔτε καταστρώνονται
οὔτε δημοσιεύονται στατιστικὲς, πληροφορίες ὅπως
γίνεται σ' ὅλα τὰ ἄλλα ἐμπορικὰ κέντρα τοῦ κόσμου.
... Κοιτάξτε καὶ πόσα καλὰ θὰ προέβθουν ἀπὸ παρὸς

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

CAMILLE MAUCLAIR

ΖΗΛΙΑ ΥΣΤΕΡΟΘΑΝΑΤΗ

Μόλις τότε γνώρισα τὸ Σεβέρο Δελρίβ στὸ καμποῦρια-
σμένο αὐτὸ γεροντάκι, ποῦ κοντοκούτσιανε κ' ἐρχόταν
πρὸς τὰ μένα μ' εὐγενικὸ φέροισιμο, μὴ καλοκρόβοντας
κάποια λύπη, ποῦ πεθυμοῦσε νὰ τῆνε διώξῃ, στὸ ὀλλαν-
τέζικο αὐτὸ ξενοδοχεῖο, τὸ κρυμμένο στὰ βάθια τῆς Ζη-
λάντας, ὅπου κατὰ τύχην συναπαντιούμαστε. Ἦξερα ὅτι ὁ
μεγάλος ζωγράφος, ἅμα εἶμαι χηρευάμενος, ἔφυγε γιὰ νὰ
λησμονῆσῃ τὸν πόνο του ἀνάμεσα στὰ μουσεῖα τῆς Εὐ-
ρώπης, μὰ ὅσο κι ἂν ἤμουν ἀπὸ μικρὸ φίλος του δὲν
εἶχα λάβει πιά εἶδησιν γι' αὐτὸν ἀπὸ πολλὰ χρόνια καὶ
κανένας ἀπ' τοὺς συντρόφους μᾶς δὲ γνώριζε περισσότερον
τὸ μυστικὸ τῆς ἐξορίας αὐτῆς. Μολοντοῦτο ὁ Σεβέρος Δελ-
ρίβ μὸδ ἀνοῖξε τὴν καρδίαν του. Μιλῆσαμε καὶ λίγο-λίγο
ἡ μοναξιά τῆς νύχτας μᾶς ἔφερε στὶς ἐμυστήριες.

μοικς στατιστικές. Ο κόσμος π. χ. θά μάθῃ πῶς ἰκείνος ποῦ φυτεύει μπαμπάκι ἢ καλλιέργει ἐλίς, ἢ πορτοκαλίς, ἢ σοκίς κλπ. κερδίζει τόσο περισσότερο ἀπὸ κείνον ποῦ θῆγει τὴν ψυχὴν του σκαπτόντας τὴν σταφίδα του. Κοντά στὸν Α ἢ Β ποῦ διαβάζει τὴν ἐφημερίδα, θά τὸ μάθῃ καὶ ὁ Γιάνης καὶ ὁ Κώστας ὁ χωριάτης, καὶ ποῖς ξέρει τί ἀπογελάματα μπορεῖ νὰ ἔχῃ στὸ μυαλό του τέτοιο πρῶμα. Ἄν δημοσιεύονται στατιστικὲς δουλειᾶς ἐργαστασίων ὑφαντηρίων, κλωστηρίων, — τὰ κέρδη ποῦ κάνουν, τὰ κεφάλαια ποῦ διαθέτουν, ὁ κόσμος θά τὰ διάβαζε, θά τὰ συζητούσε — καὶ ποῖς ξέρει ἂν ἐπὶ κάτω κάτω, ἀντὶ νὰ κινδυνεύῃ τοὺς παράδες του εἰς μετοχές μερικῶν τραπεζῶν, δὲν ἀποφάσκει νὰ λάβῃ μέρος εἰς ἐπιχειρήσεις πῶς τακτικὰ προσοδοφόρες καὶ ποῦ κάνουν καλλίτερο, πολὺ καλλίτερο, στὸν τόπο παρὰ ἂν οἱ οἱ μετοχὲς μιᾶς Τραπεζῆς εἶναι 200 καὶ μεθευρίο 100. — Ὅλοι λέμε πῶς ἐστὶν Ἑλλάδα ὁ κόσμος δὲν ἀποφασίζει νὰ διαθέσῃ κεφάλαια εἰς ἐπιχειρήσεις. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀληθίστατο, γιατί βεβαιότατα ὁ τόπος μπορεῖ νὰ παράξῃ περισσότερα. Ἄλλὰ καὶ ποῖς ἐφρόντισε νὰ διδάξῃ τὸν κόσμο; Τὰ Σχολεῖα δχι βέβαια. Τὸ Ὑπουργεῖο μὲ τίς στατιστικὲς του; Βεβαιότατα δχι. Οἱ ἐφημερίδες; τὴ μόνῃ δουλειᾷ ποῦ κάνουν ἐδῶ κ' ἕνα χρόνο τώρα εἶναι νὰ σωνάζουν πῶς ὁ Χρυσάκης κατὰφερε νὰ κἀν 200 ἀκάδες γάλα τὴν ἡμέρα. Ἐνῆς ποῦ δὲν ξέρει καλά τὸν τόπο, θά νόμιζε πῶς αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη βιομηχανία τοῦ τόπου μας. Ἄλλὰ ἴσως καὶ πολλοὶ αὐτοῦ θά τὸ νομίζουν. Πολλοὶ παραπολλοὶ πιστεύουν πῶς τὰ καπέλλα τὰ φάθινα ποῦ φοροῦν καὶ ποῦ γράφουν μέσα «London», εἶναι Ἄγγλικοι, ἐνῶ τὰ περισσότερα εἶναι καμωμένα ἀπὸ τοὺς καλοὺς βιομηχάνους μας Παπασπυρόπουλο καὶ Πουλόπουλο. Ἐπίσης πολλοὶ καμαρώνουν τίς Ἑγγυητικὰς φανέλλας τους, οἱ ἄποτες εἶναι καμωμένες ἐπὶ Ν. Φάληρο, ἀπὸ τὴν Ὑφραντ. Ἐταιρεία».

ΚΑΠΩΣ

Ξανάσανε ἡ ψυχὴ μας μὲ τῆς Ζαγορίτσιανῆς τὸ κατόρθωμα. Ἐταί, ποῖς μπορεῖ νὰ πεῖ τίποτα; Τὸ ξεπαστρέμα τῆς Βουργαρίκης συμμορίας ἀπὸ τοὺς Ἑλληνομακεδόνες θάπεισε καὶ τοὺς Βουργάρους ἀκόμα πῶς ἀρχινήσαμε νὰ κουνῶμε λίγο κ' ἑμεῖς τὰ χέρια μας καὶ νὰ βάζουμε σ' ἐφεδρεία τὴ γλώσσα μας.

Γιὰ νάναι ὅμως τὸ καλὸ τέλειο — τὸ ξανάπαμε καὶ ἄλλοτες — πρέπει καὶ ἀπὸ δῶ, ἀπὸ τὴ λευτέρη Ἑλλάδα, νὰ δείχνονται κάτσια φωτεινὰ σημάδια δράσης καὶ καλυτέρευσης.

Μὲ Ζαγορίτσιανη ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, καὶ μὲ Ρωμαίικη Βουλή ἀπὸ τὴν ἄλλη, δουλιὰ σωστή δὲ γίνεται. Ἡ Βουλή μας εἶναι ἱκανὴ νὰ μουντζουρώσει χιλίους Ζαγορίτσιανες.

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Πέρα πέρα χρώματα διάφανα σμίγουν
Σὲ μαγικὸ ξεφάντωμα.

Ἴλα δαγγήτρα τῆς ψυχῆς καὶ πὲς μου, ποῦνα
Τὰ λούλουδα τάνεγγιχτα τῆς δημοφιάς, ποῦ ἀνοίγουν
Στοῦ δειλινοῦ τὸ ροδογέλασμα,
Τὰ λούλουδα ποῦ τῆς ζωῆς τὸ μόσκο κλειοῦνε;

Ἴλα τὴν ὄρα τούτη, ποῦ ἡ ψυχὴ μου οἰγοκλαίει.
Τὸ πῶ λαφρὸ σου στέναγμα
Ἵσαν ἀντίλαλος σημάτρου ἐρμολησιουῦ θά τῆς μι-
[λήση.

Θλιμένη εἶναι ἡ ψυχὴ μου καὶ ὄλο θά σοῦ λέῃ
Μέσα στῆς θλίψεως τῆς βουβῆς τὰγκάλισμα
Ποῖον κόσμο ἀγάπης καὶ δημοφιάς μπορεῖ νὰ κλείσῃ.

Πονετικιά, καλόγνωμη δείχεται τώρα
Κ' ἡ Φύση σὶὰ θλιμμένα πλάσματα.
Παντοῦ ἀρμονία χύθηκε καὶ βασιλεύει.
Φέρε κ' ἐσὺ τῆς καλωσύνης σου τὰ πλούσια δῶρα
Τώρα, ποῦ σὶὰ ὁμορφα τοῦ πόνου μας συντρέ-
[ματα

Κάποια ἀρμονία φευγάτη κ' ἡ ψυχὴ γυρεύει.

Καὶ σήλωσα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς προσεχτικὰ
Μὲς στὴν ἀπόκρυφη ψυχὴ τῆς Φύσης.
Καὶ μίλησα καὶ μαύκισαν πονετικὰ
Οἱ πλάστρες δύνάμες τῆς Ζήσης.
Κι ἀπολογήθησαν στὸ ρῶτημά μου δλες μαζί,
Ρῶτημα ἀνθρώπου μὲ ψυχὴ θλιμμένη
«Μάθε το, ἀφοῦ τὸ θέλης, πῶς ἡ ἀλήθεια ζῆ
Στὸν κόσμο μὲ τὸν πόνου ἀδερφωμένη.
Καὶ μοναχὰ ὁ καλὸς τῆνε θρωεὶ
Καὶ τὴ γροικαὶ στὸ μυστικὸ τῆς Πλάσης θρηῆνο».

Ἵ τῆς ἀλήθειας διαλεχτοί, θλιμένοι μου ἀδερφοί,
Γιὰ ἐσῶς ἀγάπης ἀγαλμα μὲς στὴν ψυχὴ μου σήνω.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

ΘΕΙΑ ΔΙΚΗ

Τοῦ Δ Ταγκόπουλου

Ἵ Γαβρίλης τοῦ Παβλῆ εἶχε στὴν Ἑβρώπη κάμποσα χρόνια σπουδάζοντας γεωργικὰ. Σὰν ξαναγύριζε στὴν Ἑλλάδα πέρασε καὶ ἀπὸ τὴν πατρίδα του. Πατρίδα τοῦ κάποιο χωριδάκι τῆς Πελοπόννησος. Χάρηκε ποῦ ξαναεῖδε τὰγαπημένα του χῶματα, δάκρυσε σὰν ἀντίκρυσε τὴ γριά μάνα του. Μὰ τὸ χωριὸ εἰς κακὸ χάλι ἰκείνη τὴ χρονιά. Ἄρρώστια πρωτάκουστη χτύπησε τὰμπέλια τους. Κ' οἱ πῶ γέροι τέτοια ἀρρώστια δὲν τῆνε θυμοῦντανε. Χάθησαν τὰμπέλια τους, χάθηκε καὶ τὸ χωριὸ. Κρασιὸ δίνανε καὶ πέρνανε στᾶρι ἄλλες χρονιές. Τώρα χαρὰ σ' ὄσους εἶχανε λεφτὰ στὴν κασέλα τους. Μὰ πόσοι εἶτανε ἀφροί; Τὸ ἄλλο χωριὸ τί θά γίνῃ; Ἵ Γαβρίλης ὅπου πήγαινε, ὅπου στεκότανε, ἀφτὰ ἄκουε. Βρῆκε καὶ τὸν Παπὰ Γιάννη, τὸν ἐφημέριου.

— Καλῶς ὦρισες, παιδί μου, τοῦ εἶπε. Σ' ἀσκημη χρονιά μᾶς βρῆκες. Ἐγὼ εἶπα τί πρέπει νὰ γίνῃ. Ἐτσι καὶ τὴν ἄλλη φορὰ μὲ τὴν ἀκρίδα. Φίραμε τὴν ἄγρια κἀρα ἀπὸ τὸ μοναστήρι, κάναμε μιὰ λιτανεία καὶ καθάρισε ὁ τόπος. Ἄφτὸ πρέπει νὰ γίνῃ καὶ τώρα.

— Κ' ἔχεις τὴν ἰδέα, παπᾶ μου, πῶς μὲ τὴ λιτανεία θά φύγῃ ἡ ἀρρώστεια;

— Σίγουρα, παιδί μου. Ἄφτὰ εἶναι θεϊκὰ πρᾶματα. Ὅργη Θεοῦ. Πρέπει νὰ δεηθοῦμε γιὰ νὰ μᾶς συχωρήσῃ καὶ νὰ μᾶς λυπηθῇ ὁ Θεός.

Τὰ ἴδια τοῦ εἶπε καὶ ὁ κύρ Στάμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, τὰ ἴδια καὶ ὁ δάσκαλος, ἕνας φουστανελλᾶς ποῦ χόρτανε τὰ παιδιὰ ξύλου· τὰ ἴδια ὄλοι. Μόνον ἀπὸ τὴ λιτανεία περιμείνανε σωτηρία.

Τὸ βράδυ πῆγε σπῆτι τοῦ ὁ παπᾶς νὰ τὸν χαιρετήσῃ. Γνωρίζοτανε μὲ τὸ σπῆτι του, εἶτανε καὶ φίλος γκαρδιακὸς τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα του. Φυσικὰ ἡ κουθέντα τους πρῶτα πρῶτα εἶτανε γιὰ τὰμπέλια καὶ γιὰ τὴ λιτανεία.

— Ἄσκημα χρόνια, παιδί μου. Δὲν πᾶμε διόλου καλά. Παραστρατήσαμε ἀπὸ τὸν ἴσῃ δρόμο καὶ ἀποτραβήχτηκε ὁ Θεός, γιατί δὲ βλέπει πῶς προκοπῇ ἀπὸ μᾶς. Μιὰ φορὰ ποῦ οἱ ἀθρώποι εἶτανε καλοὶ, ὁ Θεός εἶτανε χαμηλὰ καὶ τὸν γλείφανε τὰ βῶδια.

Ἐ ἱστορία μου εἶναι παράξενη, εἶπε. Τουλάχιστο ἦταν ἀρετὴ γιὰ νὰ κομματιάσῃ τὴν ψυχὴν μου καὶ τὴ θέλησή μου. Θά σοῦ τὴν πῶ : Ἰσως νὰ σοῦ φέρῃ ὠφέλιμες σκέψεις, ἰκείνες ποῦρθανε καὶ σ' ἑμένα μὰ πολὺ ἀργά. Ἐγνώρισες τὴ γυναῖκα μου καὶ θά θυμάσαι, δῆλως ἄλλο, τὴν τέλεια καὶ μυστηριώδικη ὁμορφιά της, ποῦδγαινε ἀπὸ τὴν ψυχὴν περισσότερο παρὰ ἀπὸ τὴ σάρκα. Πολλὲς φορὲς τῆνε ζωγράφισα ἀλληγορικὰ εἰς εἰκόνας τῆς καθάριας ὄνειροφαντασίης ποῦ ἔφτανε τὸν καλὸ καιρό. Ἦταν ἕνα πλάσμα σκαφτικὸ, φρόνιμο, βαθὺ καὶ σιωπηλὸ, ἀξιο γιὰ πᾶσ' ἀγάπη. Κι ὁμως δὲν τῆνε ἀγαπούσα. Ἡ Ἐλενα μοῦ γεννοῦσε τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴν ἐχτίμηση, μὰ δὲν ἐβλεπα σ' αὐτὴν παρὰ ἕνα ἐξοχο μοντέλο καὶ δὲν ἔγτιμουσα παρὰ τὸν εὐγενικὸ τῆς χαραχτήρα. Στὴν ἐποχὴ αὐτῇ, ἀγαπῶντας μὲ πάθος τὴν τέχνην μόνου, δὲν ἐβλεπα τὴ ζωὴν παρὰ μὲ τὴ σκέψη, ἡ καρδιά μου δὲν εἶχε καθόλου ζυπνήσει, ὅτι δὲν εἶχε νὰ κἀν μὲ τὴ δουλιὰ μου μούφανε βάρους. Ἡμουνα ζωγράφος ὄνειριάρης καὶ δχι ἄνθρωπος ζωντανός. Ὅταν ἡ γυναῖκα μου ἔγερνε ἀπάνου μου, σκετόμουν τὴ ζωγραφικὴν καὶ τίς ἄλλες ὥρες ἕμενα ἀφερμένους καὶ κρῶς.

Ἐ μιὰ μέρα παρατήρησα τὴ χλωμάδα, τὸ μαρμαρὸ τῆς ψυχῆς καὶ ὄνειρευτῆς ἰκείνης ὁμορφιάς. Ἡ Ἐλενα ὄφφερε ἕτασα καὶ μούπαν τὴν ἀλήθεια. Εἶχε πάθει ἀπὸ ἀρρώστια, ποῦ θά τὴν ἔφανε εἰς λίγο στὸ θάνατο. Ἐμεῖνα

κατατρομαγμένος, ἡ συνείδησή μου παιδεύονταν, γιατί τὴν εἶχα τόσο παραμελήσει, ἡ ψυχοπόνεση μοῦ μίλησε, ντράπηκα γιὰ τὸν ἐγωισμό μου, ποῦ πρῶτη φορὰ μοῦ φανερόνταν. Τὴν ἴδια στιγμὴν ἡ Ἐλενα μὲ παρακάλεσε νὰ κάμω τὸ πολτράιτο της. Ἰσαμε τότες, ἀνδιάζοντας τὸ εἶδος αὐτὸ, δὲν τὴν παρουσίαζα παρὰ ἀπρῶτωπα εἰς μυθολογικὲς σύνθετας. Ἐστρεξα τὴν ἀποθυμιὰ της μὲ πονεμένη χαρὰ : ἀποκρινόταν ὡμίε | στὴ γνώμη μου νὰ φυλάξω τὴν εἰκόνα, ἰκείνης ποῦ εἰς λίγο θά χανόταν γιὰ πάντα, κ' ἔτρεμα μὴπως, γνωρίζοντας τὴν κατάστασή της, μοῦ ζητούσε τέτοιο πρῶμα ὑπακούοντας στὴν ἴδια τρομερὴ σκέψη· μὰ δὲ μᾶρξε νὰ ἰδῶ τίποτις. Ἀρχινήσα ἕνα μεγάλο παστῆλ. Οἱ ὥρες ποῦ τὴ ζωγράφισα ἦταν γιομάτις ἀπὸ τραγικὸ μυστήριου : μπορεῖς νὰ φανταστῆς τὴ λύπη ποῦ ἀνακατεύονταν στὴ δουλιὰ μου. Ἄγαπήσα τὴν τέχνην, μὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τιμωρήθηκα. Ὅσο περισσότερο ὁ πόθος μου νὰ τὴ διατηρήσω καὶ νὰ τῆνε φτιάσω μ' ἀνάγκη καὶ νὰ βλέπω κατὰ πρόσωπο τὴν Ἐλενα, τόσο περισσότερο ὄφφερνα, γιατί ἐβλεπα καθαρὰ τὴ φανερὴ προχώρηση τῆς ἀρρωστίας της κ' ἔτρεκε νὰ ὑποκρίνομαι. Στέκονταν ἡσυχὴ καὶ γλυκιά· ἔκαμα ἕνα πολτράιτο ὁμορφοκαὶ πραγματικὸ σῶμα, μὰ δὲν ἦμουνα βέβαιος, βλέποντας τὴντέτοια ὅπως τὴν ἔφτασα μὲ τὴν ἀλύπητη ἔσπερωση ποῦ μοῦ χάρισε ὁ Θεός, ἂν δὲν ἐνοιωσει τὴν ἀλήθεια. Ποτὲς δὲν ὄφγραφα ἔργο τόσο τέλειο, ποτὲς ἡ Ἐ-

λενα δὲν ἦταν τόσο ὁμορφη ὅσο τὴ στιγμὴν κείνη. Ἐ Ὑστερις ἀπὸ λίγες μέρες ἡ κατάστασή της γυναίκας μου χειροτέρευσε καὶ κρεβατώθηκε γιὰ νὰ μὴ ξανασηκωθῇ· ἦσαν ἡ ὡρα, ποῦ σίμασε στὴν πόρτα τοῦ χείρου. Μοῦ μίλησε μὲ παράξενη δύναμη ποῦ δὲ φανταζόμουνα πῶς ὑπάρχει σ' αὐτῇ, μὲ τὸνο διαπεραστικὸ ποῦ δὲν τολμούσα νὰ τῆς ἀπολογηθῶ. — Δὲ μ' ἀγάπησες· εἶπε. Τώρα μετανοιῶνε γι' αὐτὸ, τώρα θά ὑποφέρῃς. Δὲν ἀγάπησες παρὰ τὴν τέχνην καὶ τὸν ὁμορφον ἐγωισμό σου : ὁ θάνατός μου σοῦ ζυπνάει τὴν ἀληθινὴν ζωὴν. Σ' εἰγ' ἀγάπήσει, δὲν εἶμαι δυσαρεστημένη γι' αὐτὸ μαζὶ σου. Χρειάζονταν ὁ χαμὸς μου γιὰ νὰ πάρῃς ἐφδοχή. Σ' ἀφῆνω ὁμως τὸ πολτράιτο τοῦτο· θά κρατήτῃ τὴ θέσή μου στὴν ψυχὴ σου καὶ μ' αὐτὸ, δεαν θά νοιώσῃς ὄλωσδιόλου, θά ξαναγυρίσω κοντά σου. Ἐ Ἐμεῖνα κατάπληχτος. Πῆθανε καὶ ἄγρια λύπη μὲ κυρίεψε. Ἐξῆσα κάμποσο καιρὸ σὰν ἀφερμένος, ἔπειτα ἔφυγα γιὰ μακρινὸ ταξίδι καὶ ἀπὸ τότες κανεὶς δὲν ἔμθε γιὰ μένα. Δὲν ἔχω τίποτα νὰ πῶ γιὰ τὴ ζωὴν μου ἴσαμε τὴ στιγμὴν ὅπου, δυὸ χρόνια ἀργότερα, συναντήθηκα σ' ἕνα μουσεῖο τῆς Γερμανίας τὴ Λουκίλη Ντερπίν. Εἶρετε ὅτι τὸ κορίτσι αὐτὸ εἶχε ἰκείσεις ἄλλοτες μιὰ σειρά εἰκόνας ποῦ ἐδειχναν τέχνην καταπληχτικὴν. Πρὸ τοῦ παντρεύω, ἔκαμα κάμποσο καιρὸ μαθητῆρα μου. Τὴν ξαναβρῆκα ξανθὴ, μὲ ὁμορφιά χτυπητὴ καὶ ἀποθυμητῇ μ' ἀγαπούσε.